

FIGYELŐ

*A Nemzetközi Népeségtudományi Unió
1981. évi közgyűlése, Manila (Fülöp-szigetek)
1981. december 9—16.*

A Fülöp-Szigetek kormányának meghívására, amit Statisztikai Bizottsága által terjesztett elő, az International Union for the Scientific Study of Population XIX. közgyűlését Manilában tartja meg 1981. december 9. és 16. között.

A szervezőbizottság a következő tagokból áll: elnök: *Mercedes B. Concepcion* (Fülöp-szigetek); első alelnök: *Conrado Ll. Lorenzo Jr.* (Fülöp-szigetek); második alelnök: *Jerzy Z. Holzer* (Lengyelország); titkár: *Bruno Remiche* (Belgium); tagok: *Ansley J. Coale* (Amerikai Egyesült Államok); *José Alberto de Carvalho* (Brazília); *Sultan S. Hashmi* (Pakisztán); *Nabil F. Houry* (Szíria); *Shigemi Kono* (Japán); *Massimo Livi-Bacci* (Olaszország); *Tito A. Mijares* (Fülöp-szigetek); *Nafis Sadik* [Pakisztán (UNFPA)]; *Landing Savane* (Szene-gál); *Léon Tabah* [Franciaország (UN Population Division)]; *George Tapinos* (Franciaország).

A tudományos program a következő

PLENÁRIS ÜLÉSEK

Előadók

P. 1. A népesedési tendenciák újraértékelése	<i>A. J. Coale</i>
(Amerikai
Egyesült Államok)
P. 2. Rómától Maniláig: Hogyan változott a demográfia három évtized alatt	<i>J. Bourgeois-Pichat</i>
(Franciaország) és
<i>R. Lee</i>
(Amerikai
Egyesült Államok)

FORMÁLIS ÜLÉSEK

Szervezők

A) Termékenység: tendenciák, meghatározó tényezők és következmények

F. 1. A legkevésbé fejlett országokban a termékenység legutóbbi csökkenését meghatározó tényezők	<i>G. Rodriguez</i>
(Chile)
F. 2. A tartós magas termékenység jellege és destabilizációjának meghatározó tényezői (Összehasonlító termékenységelemzési Bizottság — Committee on Comparative Analysis of Fertility)	<i>H. Leridon</i>
(Franciaország)
F. 3. Társadalmi-kulturális viszonyok azokban az országokban, ahol a termékenység a pótlás körül vagy alatt van	<i>R. Mackensen</i>
(Német
Szövetségi Köztársaság)

B) Termékenység és szabályozása

- F. 4. A fejlődő országokban a termékenységet meghatározó, politikával kapcsolatos változók empirikus értékelése (A fejlődő országok népesedéspolitikáját vizsgáló bizottság — Committee for Studies on Population Policies in Developing Countries — POPOLCOM)
- F. 5. A családtervezési programok értékelésének módszertani kérdései (Committee for the Analysis of Family Planning Programmes — Családtervezési Programokat értékelő bizottság)
- F. 6. Sterilizáció és abortusz és a termékenység-szabályozással való kapcsolatuk
- F. 7. A termékenység befolyásolására szánt nemzeti politika hatása a fejlett országokban
- Carmen Miró*
(Panama)
- A. Hermalin*
(Amerikai Egyesült Államok)
- M. Muramatsu*
(Japán)
- Z. Pavlík*
(Csehszlovákia)

C) Házasságkötési arány és család

- F. 8. Döntéshozatali eljárás a család demográfijában
- F. 9. A családalakítás és felbomlás változó formái és demográfiai következményeik a fejlett országokban
- T. Bull*
(Amerikai Egyesült Államok)
- P. De Sandre*
(Olaszország)

D) Halandóság

- F. 10. A halandóság csökkenésének lelassulása a legkevésbé fejlett országokban
- F. 11. A késői magzatkori, csecsemőkori és gyermekkori halandóság változásai
- F. 12. A halandóság orvosbiológiai és társadalmi szempontjainak előtérbe kerülő kérdései (beleértve az élettartam korlátait); A halandóságot és az élettartamot meghatározó tényezőkkel foglalkozó bizottság (Committee on Factors Affecting Mortality and the Length of Life)
- F. 13. Az iparosítás és az urbanizáció által a halandóságra gyakorolt hatások
- F. 14. Különbözeti halandóság a múltban (Committee on Historical Demography)
- P. Ohadike*
(Nigéria)
- A. Chowdhury*
(Banglades)
- J. Pollard*
(Ausztrália)
- H. Behm*
(Chile)
- J. Dupaquier*
(Franciaország)

E) Népmozgalom és a népesség megoszlása

- F. 15. Az alterületek életkori és nemi összetételében a vándorlás következtében létrejött egyensúlyhiány következményei (beleértve a családszerkezetet)
- F. 16. A nemzetközi vándorlás változó formái és demográfiai-gazdasági következményei
- F. 17. Illegális és okmányok nélküli vándorlás: méretei, jellemzői, következményei
- F. 18. A népesség újraelosztását célzó politika hatékonysága
- A. E. Lattes*
(Argentína)
- R. Tabbarah*
(Libanon)
- R. Böhning*
(Német Szövetségi Köztársaság)
- A. Adepoju*
(Nigéria)

F) *Gazdasági demográfia*

- F. 19. Jövedelemelosztás és népesség (A demográfiai változók és a jövedelemelosztás közötti összefüggést vizsgáló bizottság) (Committee on Interaction between Demographic Variables and Income Distribution) P. *Visaria*
(India)
- F. 20. Szegénység, munkalehetőségek és mobilitás nagyvárosi területeken G. *Farooq*
(Pakisztán)
- F. 21. A népességnövekedés és a nemzetközi gazdasági kapcsolatok (nemzetközi vándorlás, a technika átadása és a nemzetközi munkamegosztás) P. *Demeny*
(Amerikai Egyesült Államok)
- F. 22. A demográfiai változók beépítése a fejlődés tervezésébe G. M. K. *Kpedekpo*
(Ghana)
- F. 23. Az alacsony termékenyséű országok változó életkori összetételének társadalmi-gazdasági következményei D. *van de Kaa*
(Hollandia)

G) *Adatgyűjtés és Módszertan*

- F. 24. A népmozgalmi nyilvántartási rendszerek fejlesztésének problémái M. *Boukhobza*
(Algéria)
- F. 25. A népességek demográfiai paramétereinek korlátozott adatokkal történő felbecslésének fejleményei Hania *Zlotnik*
(Mexikó)
- F. 26. A demográfiai modellek fejleményei J. *Hobcraft*
(Egyesült Királyság)

H) *Előirányzatok*

- F. 27. A teljes népesség becslések és a szakosított vagy funkcionális komponensek becslései közötti integráció és helytállóság S. *Inoue*
(Japán)
- F. 28. A népesség-becslések és előrejelzések, valamint a kis területi egységekre alkalmazott becslések értékelése R. *Pressat*
(Franciaország)

I) *A speciális csoportok demográfiájának specifikus kérdései*

- F. 29. A nők szerepében bekövetkezett változás demográfiai következményei Christine *Oppong*
(Egyesült Királyság)
- F. 30. A Szaharán túli Afrika demográfiájának néhány specifikus kérdése L. *Savane*
(Szenegál)

INFORMÁLIS ÜLÉSSZAKOK

- I. 1. A szülőszerep gyakorlása és ennek demográfiai következményei L. *Roussel*
(Franciaország)
- I. 2. Jelenkori letelepedések határ- és üres területeken: demográfiai szempontok és környezeti következmények G. *Martine*
(Kanada)
- I. 3. Újabb fejlemények a nemzetközi vándorlás becslésében: áramlások és állományok D. *Heisel*
(Amerikai Egyesült Államok)
- I. 4. A munkaerőpiacot befolyásoló demográfiai tényezők (a csoportok változó mérete; halandóság, megbetegedések száma és termékenység; a nők foglalkoztatása és termékenység) G. *Rodgers*
(Amerikai Egyesült Államok)

I. 5. Demográfiai különbségek társadalmi osztályokként és következményeik a társadalmi osztályok összetételére	H. Gérard
(Belgium)
I. 6. Népeség elméletek és ideológiák, mint reakció a megfigyelt népeség tendenciákra	J. Overbeek
(Hollandia)
I. 7. Népszámlálások az 1980-as években: új problémák és kérdések	W. Seltzer
(Amerikai Egyesült Államok)
I. 8. Az életkor nyilvántartása a legkevésbé fejlett országokban	D. Ewbank
(Amerikai Egyesült Államok)
I. 9. Matematikai demográfia	H. Le Bras
(Franciaország)
I. 10. A különböző országokban szétszóródott azonos etnikai csoportok demográfiai viselkedésének összehasonlítása	A. Savvy
(Franciaország)
I. 11. Népeség genetika és szociálbiológia	M. Piattelli Palmarini
(Olaszország)
I. 12. Antropológia és demográfia (IAA)	

Tudományos szimpózium a népeségreprodukció aktuális problémáiról a Balti Szovjet Köztársaságokban

1980. december 2—4. között Rigában a Lettországi Állami Egyetem és a Lett SZSZK Tudományos Akadémia Közgazdasági Intézete szervezésével tudományos szimpóziumot tartottak. A szimpózium tárgya a lakosság reprodukciójának aktuális problémája volt.

A szimpózium plenáris ülésen és három szekcióban folytatta munkáját. A plenáris ülésen az alábbi előadások hangzottak el:

A Szovjetunió népeségi fejlődése perspektivikus komplex programjának módszertani alapjai; Prof. D. I. Valentej a közgazdasági tudományok doktora, a Lomonoszov Egyetem népesedési problémát vizsgáló központ tudományos vezetője.

A népeség természetes reprodukciós folyamatának dinamikája a Balti Szovjet Köztársaságokban és néhány demográfiai politikai kérdés; P. P. Zvidrins a közgazdaságtudományok kandidátusa, a „P. Sztucski” Lett Állami Egyetem statisztikai és demográfiai tanszékének vezetője.

A Litván SZSZK népeségének reprodukciója; A. A. Mercsaitisz, a közgazdaságtudományok kandidátusa, a Litván Tervhivatal Gazdasági és Tervezési Tudományos Kutató Intézetének igazgatóhelyettese.

A népeség reprodukciójának problémái a Lett SZSZK-ban; Prof. B. J. Mezsgailisz, a közgazdaságtudományok doktora, a Szovjet KSH Tudományos Kutató Intézete lett részlegének vezetője.

Demográfiai folyamatok az Észt SZSZK-ban és a demográfiai politika feladatai; K. A. Laasz a földrajzi tudományok kandidátusa, az Észt SZSZK Közgazdasági Intézetének főmunkatársa.

Az egyes szekcióban a születések és halálozások aktuális problémáival, a kettes szekcióban a család fejlődésének tendenciájával; a hármas szekcióban a demográfiai politika és a gazdasági demográfia problémáival foglalkoztak.

D. J. Valentej professzor előadásában a kérdések kérdésének nevezte azt, hogy vajon a népesség a saját törvényei szerint fejlődik-e vagy a társadalom képes hatni ezekre a folyamatokra. A saját és tudományos munkatársai szerint meggyőződésük, hogy a demográfiai folyamatok alávethetők a társadalom hatásainak.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXV. Kongresszusán szó volt a demográfiai helyzet kiéleződéséről és a hatékony demográfiai politika szükségességéről.

A professzor kijelentette, hogy bár e probléma megoldására már eddig is sok vizsgálatot végeztek — és azokat folytatják a tizenegyedik ötéves tervben is — sajnos azonban még mi tudósok nem rendelkezünk a probléma megoldásának kulcsával.

Hangsúlyozta a tudományágak ezen a területen való együttműködésének jelentőségét. Például a régmúltban élt emberek életmódja, gondolkodása, tevékenysége feltárásában szorosan együttműködnek az archeológia és a pszichológia tudósai. A népesedési kérdések vizsgálatánál különösen szükséges a komplex módon való hozzáállás. Szükség van az alaptudományok — elsősorban a marxista dialektika képviselőivel való kapcsolatra ahhoz, hogy megismerjük a demográfiai folyamatok törvényszerűségét, tisztázzuk a statisztikai elemzés módszereit, a népesség, szociológiai és kartográfiai módszereit és még sok más.

Elemzte a tudósok előtt álló komoly feladatot, történetesen a népesség fejlődése hosszú távú programjának kidolgozása köztársasági és országos szinten. Ilyen feladat először a fejlett szocialista társadalomban vált szükségessé, amelynek előfeltételei: a társadalom anyagi lehetőségeinek növekedése, a hosszú távú gazdasági-társadalmi tervezésre való áttérés szükségessége a szovjet társadalom fejlődésére vonatkozó tudományos elmélet további fejlődése.

P. P. Zvidrins előadásában a Balti Szovjet Köztársaságok hatékony demográfiai politikája kidolgozásának szükségességével foglalkozott. Röviden vázolta, hogy az 1979-es népszámláláskor a legkisebb családokat a Lett és az Észt Köztársaságokban regisztrálták, amelyek oka a kevés gyermekkel rendelkező családok nagy száma és a fiataloknak a szülői házból való kiválása. A Balti Szovjet Köztársaságok termékenységi mutatója mindig kisebb volt az országosnál, ma azonban a Lett SZSZK-ban a legkisebb. A szovjet hatalom éveiben a Balti Szovjet Köztársaságokban igen szép eredményeket értek el a gyermekhalandóság csökkentésével. Az átlagéletkor magasabb az országosnál és ezenbelül a városokban magasabb mint falun.

Az utóbbi években a Balti Szovjet Köztársaságok közül a legtöbb házasságot a Lett SZSZK-ban kötötték (azonban az országos átlag alatt van). Erősen nőtt a válások száma a Litván és az Észt köztársaságokban (a koefficiens magasabb az országosnál). A felbomlott házasságok átlagos időtartama 10 év volt.

Végül kijelentette, hogy a Balti Szovjet Köztársaságok jelenlegi demográfiai helyzetének javításához a családok megerősödését a válások gyakoriságának csökkentését és a termékenység emelését célzó egységes intézkedési rendszerre van szükség.

J. E. Trapenciere a Lett Tudományos Akadémia Történeti Intézetének munkatársa előadásában a diák családok vizsgálatának elemzésével foglalkozott.

Elmondta, hogy a Lett Köztársaságban a diákok 15,6%-a családos és ezek 15,9%-a gyermekes család. A vizsgálatok azt mutatták, hogy a családos diákok munkájukban jobban törekszenek az önállóságra, mint a nem családosak. Aktívabban vesznek részt a társadalmi életben és a tudományos munkában. Sportolással és művészettel egyforma arányban foglalkoznak. Következésként megállapította, hogy a család nem zavarja a személyiség kibontakozását, sőt a házasságban élők hamarabb megérnek a társadalmi terv vonatkozásában, felelősségteljesebbek a munkában és a tanulásban.

D. J. Kutszdr a rigai Tartuszkij Egyetem munkatársa azokról a vizsgálatokról szólt, amelyet a házastársak között végeztek az ön- és kölcsönös értékelés területén. Megállapította, hogy a mai fiatalok többsége élettársuk vonatkozásában nem a beosztást és anyagi helyzetet tartja fontosnak, hanem sze-

mélyi jótulajdonságait. Ezért szerették volna elemezni, hogy mennyire pontosak ezek az értékelések. Ehhez jelentős mennyiségű statisztikai anyagot gyűjtöttek össze a házasságoktól, a családostól és az elváltaktól.

A kérdőíveken, amelynek kitöltésére felkérték a fentieket, ötpontos skálában 32 jellemző sajátosság szerepelt a párjára vonatkozóan. (Például: 1 — „barátságos”; 5 — „barátságtalan” stb.) Az eredmények érdekesek voltak, bár aligha váratlanok. Beigazolták azt a régi közmondást, hogy „nem azért kedves, mert szép, hanem azért szép, mert kedves”.

A házasságra lépők majd minden csoportja magasabbra értékelte a társát önmagánál és túlértékelte a másik pozitív tulajdonságait. Öt év múlva megkérdezték ugyanezen házastársakat és a reális élet komoly korrekciót váltott ki. Egymás tulajdonságait pontosabban írták le és józanságuk következtében nézeteik kölcsönös megértésen alapultak.

Megkérdezték azokat az elváltakat, akik öt évvel ezelőtt anyira biztosak voltak egymásban. Itt már az esetek többségében az önértékelés magasabb volt mint a volt házastársé. Pozitívan értékelte magát a nők 4,1⁰/₀-a (a férfiak 3,9⁰/₀). Alacsonyabban értékelték a férfiak a nőket (3,6⁰/₀) és fordítva.

Megállapítást nyert, hogy az ön és kölcsönös értékelés elég pontos mutató a házasságok esetében, és bizonyos fokig a krízis indikátora is.

H. M. Lihacseva a Lett Köztársaság Egészségügyi Minisztériumának, a rigai Házasság és Családtanácsadó Szervezet munkatársa előadásában elmondta, hogy Rigában 1971-ben nyitották meg a Házasság és Családtanácsadó Szervezetet és azóta már sok városban működik ilyen. Ezek az egészségügyi intézmények segítséget nyújtanak a gyermektelen házaspároknak, konzultálnak és felvilágosító munkát végeznek a gyermekáldás szabályozásában genetikai-biológiai kérdésekben.

A vizsgálatok beigazolták, hogy ezek igen komoly problémák. Lettországból minden hetedik családnak az egyik vagy másik, vagy mindkét házastárs meddősege miatt nincs gyermeke. Ilyen problémával a rigai tanácsadóban évente több mint 500 ember jelentkezik. Az idejében megállapított diagnózis és a komplex kezelések lehetővé teszik a segítséget sokak számára közülük.

A tanácsadó egyik feladata megtanítani az embereket bölcsességre a családi élet pszichológiájára és a kulturális házasságletre.

Ju. P. Sziksz a Lett Köztársaság Tudományos Akadémia Közgazdasági Intézetének munkatársa előadásában az intézet munkaerő osztálya által végzett reprezentatív kikérdezés eredményéről szövelt. A programban olyan feladat szerepelt, a családi boldogság és a gyermek meghatározása érték orientációban. Feladták a kérdést „Önnek mi a legfontosabb az életben?”

A válaszok között 12 variáns szerepelt: családi boldogság, gyermek, anyagi javak, munkasikerek, művészeti élvezeti, világgjárás lehetősége és más életértékek. Javasolták, hogy válasszák ki az öt legfontosabbat és azt számozzák be fontossági sorrendben.

A családot mint értéket mindennél többre értékelték a mérnök-műszaki dolgozók és szakemberek, az alkalmazottak, a 24 évesnél idősebb közép- és főiskolai végzettséggel rendelkező nők, a 29 évesnél idősebb és főiskolai végzettséggel rendelkező férfiak, valamint a gyermekkel bíró megkérdezettek. A többi csoportok képviselői többre értékelték az anyagi javakat.

A fiatalság értékorientációja feltétlen változik a korról és a képzettségi szint növekedésével. A vizsgálat azt mutatta, hogy a gyermekáldás igénye nő a lakosság képzettségének növekedésével. A család és gyermek helye a rigaiak értékorientációjában nem ad alapot a nyugtalanságra. Megfelelő feltételek mellett várható a demográfiai helyzet meghatározott javulása.

T. P. Kulesova a Lett SZSZK Állami Munkaerő Bizottságának munkatársa előadásában ismertette a Lett Köztársaság egy sor állami gazdaságában és kolhozában folyó aktív demográfiai politikai tapasztalatait.

Rövid áttekintést ad azokról a különböző intézkedésekről, amelyek a házassági szándékot, a születések számának növelését ösztönzik. Ilyenek például az első házasságkötéskor nyújtott pénzbeni segítség, ingyenes nászutas beutaló stb. az egyes állami gazdaságokban és kolhozokban bevezetett részlegesen fizetett gyermekgondozási szabadság, az anyasági segély progresszíven emelke-

dő, ingyenes óvodai ellátás, a gazdaságban dolgozó anya gyermeke részére pót-szabadság.

Az anyagi támogatáson túlmenően komoly figyelmet szentelnek a család presztízsének növelésére a névadó ünnepségek (ajándékok) ezüst- és aranylakodalmak megrendezésére.

A vizsgálat azt mutatta, hogy ezek a komplex intézkedések a születések számának és a több gyermekes családok számának növekedéséhez vezettek.

J. J. Szolovjev, a filozófiai tudományok kandidátusa, a vilnai állami egyetem munkatársa a család fejlődésének tendenciájával foglalkozott. Az Észttársaságban elvégzett vizsgálatok alapján elmondta, hogy a két népszámlálás között a megkötött és fennmaradt házasságok száma hatszor magasabb a felbontottakénál. E mellett az elváltak fele új házasságra lépett, amellyel megvannak elégedve. A válás tehát nem mindig rossz dolog. A nem életképes — ezenbelül a nem szerencsés házasságok felbontása természetes folyamat, állapítja meg az előadó. A válások kezdeményezője a korábbiakhoz hasonlóan a nők maradtak.

A házasságkötések száma magasabb, a lakosság növekedése 9%-os az eltelt tíz év alatt a házasságkötések 14,7%-kal nőttek. Előadásában hangsúlyozta, hogy a család intézményére egyre nagyobb társadalmi figyelmet fordítanak. Így többek között például elmondta, hogy a moszkvai városi tanácsnál létrehoztak egy speciális részleget, amely koordinálja a családdal kapcsolatos szolgáltatásokat és ellenőrzi a bevezetett demográfiai politika hatékonyságát. Rámutatott az ilyen részlegek szükségességére más városokban és körzetekben is.

Kiemelte, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja következő XXVI. Kongresszusának „A Szovjetunió társadalmi-gazdasági fejlődésének alapvető irányai az 1981—1985. évekre és az 1990-ig terjedő időszakra” c. tervzetben komoly támogatást irányoztak elő a családok részére. Ilyenek például: a fiatalok és gyermekes családok előnyben való részesítése, a kedvezmények körének szélesítése a munkakörülmények és a dolgozó nők körülményeinek javítása stb. Ezek a konkrét intézkedések képezik az aktív demográfiai politikát. Ezek megvalósítása hozzájárul majd a népesség reprodukciója és a család megerősítése sok problémájának megoldásához.

**НАУЧНЫЙ СИМПОЗИУМ ПО СОВРЕМЕННЫМ ПРОБЛЕМАМ
ВОСПРОИЗВОДСТВА НАСЕЛЕНИЯ В БАЛТИЙСКИХ
СОВЕТСКИХ РЕСПУБЛИКАХ**

**SCIENTIFIC SYMPOSIUM ON THE TOPICAL PROBLEMS
OF POPULATION REPRODUCTION
IN THE BALTIC SOVIET REPUBLICS**

A MAGYAR CSALÁD- ÉS NŐVÉDELMI TUDOMÁNYOS TÁRSASÁG ÉLETÉBŐL

A Magyar Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság 1980. november 28-án az Orvosegészségügyi Szakszervezet Weil Emil termében tartotta meg tisztújító közgyűlését.

Az elnökségben *Szabady Egon* a Társaság elnöke, *Hutás Imre* egészségügyi miniszterhelyettes, *Zoltán Imre* a MOTESZ elnöke, *Csépli József* a Társaság főtitkára és *Nevenka Petric* az IPPF vezetőségének tagja, a Jugoszláv Családtervezési Szövetség elnöke foglalt helyet. A közgyűlésen a Társaság tagjai közül mintegy kétszázán vettek részt.

Szabady Egon megnyitója után *Hutás Imre* egészségügyi miniszterhelyettes és *Nevenka Petric* elnökasszony üdvözlő beszéde hangzott el. Az ülés napirendje a következő volt:

1. Beszámoló a Társaság munkájáról, 1976—1980.

Előadó: *Csépli József* főtitkár.

2. Tudományos előadássorozat, melynek keretében az alábbi előadások hangzottak el:

A népesedési helyzetünk újabb alakulása

Előadó: *Klínger András*.

A népesedéspolitika érvényesülése:

— a társadalompolitikában

előadó: *Cseh-Szombathy László*;

— az egészségpolitikában

előadó: *Óry Imre*;

— az oktatáspolitikában

előadó: *Komoróczy Sándorné*.

Az előadásokat élénk vita követte, amelynek során a hozzászólók részletesen értékelték a Társaság eddigi munkáját és kifejtették véleményüket a tudományos előadások különböző témáiról, értékeléseiről.

A közgyűlés végül elfogadta a főtitkári beszámolót és az elnökséget felmentette. Ezután került sor a tisztújító közgyűlésre. A Jelölő Bizottság (elnök: *Bognár Zoltán*, tagok: *Józan Péter*, *Katonáné, dr. Soltész Márta*) javaslatot tett az újonnan megválasztandó elnökség tagjaira, majd a közgyűlés egyöntetűen jóváhagyta az új elnökség és operatív bizottság tagjait.

Elnökség

Elnök:	<i>Zsolnai Béla</i> egyetemi tanár, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem II. sz. Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika igazgatója.
Főtitkár:	<i>Klínger András</i> főosztályvezető, Központi Statisztikai Hivatal Népesedéssziszti Főosztály.
Tagok:	<i>Cseh-Szombathy László</i> igazgatóhelyettes, MTA Szociológiai Kutató Intézet; <i>Dushek Lajosné</i> , a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke; <i>Erdei Lászlóné</i> , a Magyar Nők Országos Tanácsának ny. elnöke; <i>Kaposvári Júlia</i> , a Magyar Vöröskereszt főtitkárhelyettese;

Lampé László egyetemi tanár, a Debreceni Orvostudományi Egyetem Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika igazgatója;

Óry Imre főosztályvezető, Egészségügyi Minisztérium;

S. Hegedűs László, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának titkára;

Schuler Dezső egyetemi tanár, az Országos Csecsemő- és Gyermekegészségügyi Intézet igazgatója.

Operatív Bizottság

Tagok:

Aszódi Imre az orvostudományok kandidátusa, Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács Vezető Kórháza;

Ágfalvi Rózsa főigazgató-helyettes, Országos Csecsemő- és Gyermekegészségügyi Intézet;

Batár István egyetemi adjunktus, Debreceni Orvostudományi Egyetem Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika;

Bernard Arthur egyetemi tanársegéd, Semmelweis Orvostudományi Egyetem II. sz. Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika;

Bognár Zoltán főigazgató főorvos, Anya- és Nővédelmi Központ;

Bücs Gábor osztályvezető főorvos, Győr-Sopron megyei Kórház, Szülészeti és Nőgyógyászati Osztálya;

Büky Béla egyetemi docens, Semmelweis Orvostudományi Egyetem II. sz. Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika;

Csaba Imre egyetemi tanár, Pécsi Orvostudományi Egyetem Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika igazgatója;

Cséplí József osztályvezető főorvos, Fővárosi Tanács Dél-Pesti Kórháza;

Falk Judit főigazgató, Csecsemőotthonok Országos Módszertani Intézete;

Gayer Gyuláné főmunkatárs, Munkaügyi Minisztérium, Szociálpolitikai Főosztály;

Gonda György igazgató, Országos Egészségnevelési Intézet;

H. Sas Judit tudományos munkatárs, MTA Szociológiai Kutató Intézet;

Józan Péter osztályvezető, Központi Statisztikai Hivatal Népesedésszociológiai Főosztály;

Katonáné, dr. Soltész Márta tanácselnök, Igazságügyi Minisztérium;

Kovács Judit újságíró, Magyar Nemzet Szerkesztősége;

Nyitrai Lajosné a SZOT Nőbizottság elnöke;

Pongrácz Tiborné tudományos osztályvezető, KSH Népeségtudományi Kutató Intézet;

Sas Mihály egyetemi tanár, Szegedi Orvostudományi Egyetem Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika igazgatója,

Szél Éva igazgató főorvos, Védőnőképző Intézet;

Tamásy József igazgatóhelyettes, KSH Népeségtudományi Kutató Intézet;

Tényi Jenő egyetemi tanár, Pécsi Orvostudományi Egyetem Egészségügyi Szervezéstan Intézete;

Varga Katalin főorvos, Országos Szülészeti és Nőgyógyászati Intézet;

Várbíró Béla igazgató főorvos, Központi Nő- és Gyermekvédelmi Intézet;

Vukovich György főosztályvezető, Központi Statisztikai Hivatal Társadalomstatistikai Főosztály.

A közgyűlés a megválasztott elnök — *Zsolnai Béla* — székfoglalójával zárult.

Общее собрание для перевыборов Венгерского научного общества для охраны семей и женщин состоялось 28 ноября 1980 г. в зале им. Эмил Веил Профсоюза медико-санитарных работников.

В Президиуме сидели председатель Общества *д-р Эгон Сабади*, заместитель министра здравоохранения *д-р Имре Гутаи*, председатель Союза венгерских медицинских научных обществ и объединений МОТЭС *д-р Имре Зольтан*, генеральный секретарь Общества *д-р Йозеф Чепли* и член руководства Международного союза по планированию семьи (ИППФ), председатель Югославского союза по планированию семьи — *Невенка Петрич*. Из членов Общества приблизительно 200 человек участвовали в общем собрании.

После вступительных слов *д-ра Эгона Сабади* заместитель министра здравоохранения *д-р Имре Гутаи* и председательница *Невенка Петрич* приветствовали участников. Повестка дня собрания была следующая:

1. Доклад о деятельности Общества, 1976—1980 гг.
Докладчик: генеральный секретарь *Йозеф Чепли*
2. Серия научных докладов, в пределах которой были прочтены следующие доклады:
Новая динамика нашего демографического положения.
Докладчик: *Андраш Клингер*
Реализация политики народонаселения:
 - в социальной политике
докладчик: *Ласло Че-Сомбати*
 - в санитарной политике
докладчик: *Имре Эри*
 - в политике образования
докладчица: *Шандорне Комороцки*.

После докладов состоялась живая дискуссия, при которой выступающие лица оценили подробно проведенную до сих пор деятельность Общества и высказали свое мнение о разных темах, оценках научных докладов.

Наконец, общее собрание приняло доклад генерального секретаря и освободило Президиум. После этого состоялись перевыборы. Комиссия для выставления кандидатов (председатель: *Зольтан Богнар*, члены: *Петер Йозан*, *д-р Марта Катона-Шольтес*) представили предложение в отношении членов вновь выбираемого Президиума, затем общее собрание утвердило единогласно членов Нового Президиума и Оперативной комиссии.

Президиум:

Председатель: профессор *Бела Жольнаи*, директор Акушерско-гинекологической клиники № II. Университета медицинских наук им. Семмельвейса

Генеральный секретарь: начальник главотдела Центрального статистического управления *Андраш Клингер*, Главотдел статистики народонаселения Центрального статистического управления

Члены: заместитель директора *Ласло Че-Сомбати*, Исследовательский институт по социологии Венгерской академии наук

Лайошине Душек, председатель Национального совета венгерских женщин

Ласлоне Эрдеи, председатель в отставке Национального совета венгерских женщин

Юлиа Капошвари, заместитель генерального секретаря Венгерского красного креста

профессор *Ласло Лампе*, директор Акушерско-гинекологической клиники Дебреценского университета медицинских наук

начальник главотдела *Имре Эри*, Министерство здравоохранения

Ласло Ш. Гегедьюш, секретарь Национального совета патриотического народного фронта
 профессор *Дежэ Шулер*, директор Национального института здравоохранения младенцев и детей

Оперативная комиссия:

Члены: *Имре Асоди*, кандидат медицинских наук, Главная больница Совета комитата Боршод-Абауй-Земплен
 заместитель главного директора *Рожса Агфальви*, Национальный институт здравоохранения младенцев и детей
 адъюнкт университета *Иштван Батар*, Акушерско-гинекологическая клиника Дебреценского университета медицинских наук
 ассистент университета *Артур Бернард*, Акушерско-гинекологическая клиника № II Университета медицинских наук им. Семмельвейса
 главный директор-главный врач *Зольтан Богнар*, Центр для охраны матерей и женщин
 начальник отдела-главный врач *Габор Бюч*, Акушерско-гинекологический отдел Больницы комитата Дьэр-Шопрон
 доцент университета *Бела Бюки*, Акушерско-гинекологическая клиника № II Университета медицинских наук им. Семмельвейса
 профессор *Имре Чаба*, директор Акушерско-гинекологической клиники Печского университета медицинских наук
 начальник отдела, главный врач *Йожеф Чепли*, Больница южного Пешта Столичного совета
 главный директор *Юдит Фальк*, Национальный методологический институт домов младенцев
Дюлане Гайер, главный сотрудник, Министерство труда, Главный отдел социальной политики
 директор *Дьэрдь Гонда*, Национальный институт по санитарной педагогике
 научный сотрудник *Юдит Г. Шаш*, Исследовательский институт по социологии Венгерской академии наук
 начальник отдела *Петер Йозан*, Главотдел статистики народонаселения Центрального статистического управления
 председатель совета *д-р Марта Катона-Шольтес*, Министерство юстиции
 журналист *Юдит Ковач*, Редакция газеты «Мадяр Немзет»
Лайошне Ньитраи, председатель Комиссии женщин Центрального совета профсоюзов
 начальник научного отдела *Тиборне Понграц*, Исследовательский институт по демографии ЦСУ
 профессор *Михаль Шаш*, директор Акушерско-гинекологической клиники Сегедского университета медицинских наук
 директор-главный врач *Эва Сель*, Институт для подготовки патронажных сестер
 заместитель директора *Йожеф Тамаш*, Исследовательский институт по демографии ЦСУ
 профессор *Йенэ Теньи*, Институт по санитарной организации Печского университета медицинских наук
 главный врач *Каталин Варга*, Национальный акушерско-гинекологический институт
 директор-главный врач *Бела Варбиरो*, Центральный институт для охраны женщин и детей
 начальник главотдела *Дьэрдь Вукович*, Главотдел социальной статистики Центрального статистического управления.

Общее собрание закончилось с вступительной речью выбранного председателя — *д-ра Бела Жольнаи*.

The Hungarian Scientific Society for Family- and Women's Welfare held its general meeting for re-election of officials in the Weil Emil hall of the Trade Union of Medical Workers on 28 November 1980.

Dr. Egon Szabady, President of the Society *Dr. Imre Hutás*, Deputy-Minister of Health, *Dr. Imre Zoltán*, President of the Federation of Hungarian Medical Scientific Societies and Associations MOTESZ, *Dr. József Cséplı*, Secretary-General of the Society and *Nevenka Petrič*, member of the Governing Body of the IPPF, President of the Yugoslav Planned Parenthood Federation sat in the Presidium. Of the members of the Society about 200 persons participated in the general meeting.

After the opening speech of *Dr. Egon Szabady*, *Dr. Imre Hutás*, Deputy-Minister of Health and President *Nevenka Petrič* addressed a welcome to the participants. The agenda of the meeting was as follows:

1. Report on the activity of the Society, 1976—1980 read by *József Cséplı*, Secretary-General.
2. Series of scientific papers within the framework of which the following papers were read:
Recent trends of our demographic situation, by *András Klinger*.
Realization of population policy:
 - in social policy
by *László Cseh-Szombathy*;
 - in health policy
by *Imre Óry*;
 - in educational policy
by *Mrs. Sándor Komoróczki*.

The papers were followed by a lively discussion in the course of which the activity of the Society displayed till now was evaluated in detail and views were uttered on the different subjects and evaluations of the scientific papers.

Finally the general meeting adopted the report of the Secretary-General and released the Presidium. After this the re-election of officials took place. The Nominating Committee (chairman: *Zoltán Bognár*, members: *Péter Józán*, *Mrs. Katona Dr. Márta Soltész*) made a proposal concerning the members of the Presidium to be elected and then the general meeting approved unani- mously the members of the new Presidium and Operative Committee.

Presidium

- President: Professor *Béla Zsolnai*, Director of the Clinic of Obstetrics and Gynaecology No. II of the Semmelweis Medical University.
- Secretary-General: *András Klinger*, Head of Department, Department of Population Statistics of the Central Statistical Office.
- Members: *László Cseh-Szombathy*, Deputy-Director, Sociological Research Institute of the Hungarian Academy of Sciences; *Mrs. Lajos Duschek*, President of the National Council of Hungarian Women; *Mrs. László Erdei*, retired President of the National Council of Hungarian Women; *Júlia Kaposvári*, Deputy-Secretary-General of the Hungarian Red Cross; *Professor László Lampé*, Director of the Clinic of Obstetrics and Gynaecology of the Debrecen Medical University; *Imre Óry*, Head of Department, Ministry of Health; *László S. Hegedűs*, Secretary of the National Council of the Patriotic Popular Front; *Professor Dezső Schuler*, Director of the National Health Institute for Infants and Children.

Operative Committee

Members:

Imre Aszódi, candidate in medical studies, Leading Hospital of the Council of Borsod-Abaúj-Zemplén county;
Rózsa Ágfalvi, Deputy-Director-General, National Health Institute for Infants and Children;
István Batár, principal assistant at university, Clinic of Obstetrics and Gynaecology of the Debrecen Medical University;
Arthur Bernard, professor's assistant, Clinic of Obstetrics and Gynaecology No. II of the Semmelweis Medical University;
Zoltán Bognár, Director-General and Head Physician, Centre for Mothers' and Women's Welfare;
Gábor Bücs, Head of Department and Head Physician, Department of Obstetrics and Gynaecology of the Hospital of Győr-Sopron county;
Béla Büki, assistant professor, Clinic of Obstetrics and Gynaecology No. II of the Semmelweis Medical University;
Professor Imre Csaba, Director of the Clinic of Obstetrics and Gynaecology of the Pécs Medical University;
József Cséplő, Head of Department and Head Physician, South-Pest Hospital of the Council of Budapest;
Judit Falk, Director-General, National Methodological Institute of Infants' Homes;
Mrs. Gyula Gayer, Principal Contributor, Ministry of Labour, Department of Social Policy;
György Gonda, Director, National Institute for Health Education;
Judit H. Sas, Senior Member, Sociological Research Institute of the Hungarian Academy of Sciences;
Péter Józán, Head of Section, Department of Population Statistics of the Central Statistical Office;
Mrs. Katona Dr. Márta Soltész, Presiding Judge, Ministry of Justice;
Judit Kovács, Journalist, Editorial Office of the newspaper „Magyar Nemzet”;
Mrs. Lajos Nyitrai, President of the Women's Committee of the Central Council of Hungarian Trade Unions;
Mrs. Tibor Pongrácz, Head of Scientific Section, Demographic Research Institute of the Central Statistical Office;
Professor Mihály Sas, Director of the Clinic of Obstetrics and Gynaecology of the Szeged Medical University;
Éva Szél, Director and Head Physician, Institute for Training of District Nurses;
József Tamásy, Deputy-Director Demographic Research Institute of the Central Statistical Office;
Professor Jenő Tényi, Institute for Health Organization of the Pécs Medical University;
Katalin Varga, Head Physician, National Institute of Obstetrics and Gynaecology;
Béla Várbíró, Director and Head Physician, Central Institute for Women's and Children's Welfare;
György Vukovich, Head of Department, Department of Social Statistics of the Central Statistical Office.

The general meeting ended with the inaugural address of the elected President *Dr. Béla Zsolnai*.

*Chen: Muhua: Birth Planning in China.
International Family Planning Perspectives.
Vol. 5. No. 3. szeptember 1979. Pp. 92.*

*H. Yuan Tien: Wan, Xi. Shao: How China Meets Its Population Problem
International Family Planning Perspectives.
Vol. 6. No. 2. Június 1980. Pp. 65.*

Húsz év elteltével a Kínai Állami Statisztikai Hivatal ismét közreadott adatokat az ország népesedési helyzetéről és a gazdaságról.

Az adatok szerint 1949 és 1978 között Kína népessége 540 millióról 960 millióra emelkedett. Ez azt jelenti, hogy a harmincéves periódus alatt az ország átlagos évi tényleges szaporodása 20 ezrelék körül alakult. A születési arányszám a hatvanas években érte el a legmagasabb értéket (kb. 40 ezrelék), majd a hetvenes években meredeken csökkent. 1978-ban a születési arányszám értéke 18 ezrelék volt. Ez egyben azt is jelentette, hogy 1971 és 1978 között a tényleges szaporodás üteme közel a felére csökkent, s 1978-ban 12 ezrelék volt. A jövőre nézve a hivatalos kínai vélemények szerint célként tűzték ki, hogy a természetes szaporodás mértéke 1985-ben már csak 5 ezrelék legyen, a századfordulóra pedig ne legyen természetes szaporodás. Ez azt is jelenti, hogy öt év múlva a születési arányszám értéke 11 ezrelék körül kell hogy legyen.

A születési arányszámnak a hetvenes években tapasztalt gyors csökkenése tükrözi a kínai családtervezési koncepció időnként változó elképzeléseit.

A családok kívánatos gyermekszámát tekintve a hivatalos kínai vélemények az elmúlt tíz év alatt jelentősen változtak. A hetvenes évek elején „Nem kívánatos a nagy család”, volt a jelszó, amely még nem határozta meg számszerűen a hivatalos ideális családnagyságot. E jelszó később átalakult, már számszerűsítve a központi akaratot, „Egy túl kevés, kettő megfelelő, három túl sok”. Itt már a jelszó megjelöli a kívánatos családnagyságot a kétgyermekes családok eszményítésében, de ez sem tartotta magát sokáig. A hetvenes évek utolsó harmadában először „Egy a legjobb”, majd „Egy elég” volt a hivatalos vélemény a családok ideális gyermekszámáról. Kína népesedési céljait az egygyermekes családeshemény igen széles körű elterjesztésével kívánja elérni. Az a cél, hogy 1985-re az egygyermekes családok körében a több gyermeket nem kívánók aránya a városokban 80, vidéken 50% legyen. Rendelkezésre álló adatok alapján végzett becslések szerint, ha ez az elképzelés megvalósulna és tartósan fennmaradna, az ezredforduló után Kínában valóban bekövetkezne a 0 népességnövekedési ütem.

Az egygyermekes családeshemény széles körű elterjesztésére indított kampányt az állam erősen támogatja. Az az egygyermekes család, amely vállalja, hogy nem lesz több gyermeke, különféle előnyöket élvez. Az így szereshető előnyök bizonyos különbséget mutatnak a városi és vidéki népesség között, azonban abban egységesek, hogy elsősorban a jövedelmi és lakáshelyzet kedvezőbb alakulását segítik elő az egygyermekes családok esetében. Ezzel szemben a magasabb sorszámu (harmadik és további) gyermeküket szülő nők és férjük jövedelmét mintegy „gyermekességi adó”-val terhelik, s nem nyújtanak lehetőséget a megnövekedett család lakáshelyzetének javítására sem. Hasonló megkülönböztetés éri a többedik gyermeküket szülő nőket a korábban élvezett társadalombiztosítási szolgáltatások területén is. Az egygyermekes családeshemény erős propagálása és szankcionálása párosul a „népesedési terv” alakulását nyomkövető adminisztratív szervezet kiépítésével. E szervezet ott van minden munkahelyen, s a lépcsőzetes területi integrálódás csúcán legmagasabb szintű irányítását egy, az Államtanács mellett működő, speciális csoport látja el. A rendszer lényege, hogy legalsó szintjén minden nőről naprakész információ áll rendelkezésre termékenység magatartását és fogamzásgátlási gyakorlatát illetően. E nyilvántartások kettős célt látnak el, egyrészt folyamatosan információk nyereshetők a központi népesedési elképzelések megvalósulásáról, másrészt fokozható az egyén termékenység magatartásának befolyásolására végzett meggyőzés, ha az nem áll összhangban a hivatalos elképzelésekkel.

A fent említett nyilvántartások segítségével képet kaphatunk néhány kisebb területi egység házas, propagatív korú női népességének fogamzásgátlási gya-

korlátáról. A házaspárok közel egyharmadánál vagy a feleséget, vagy a férjet sterilizálták. Minden negyedik nő méhen belüli eszköz használatával kerüli el a terhességet, s minden hatodik orális antikoncipienst szed. Mindezek mellett valószínű, hogy gyakori a terhességek művi megszakítása is. Ugyancsak nem reprezentatív adatok alapján arra lehet következtetni, hogy egyes területeken a terhességmegszakítások száma közel megegyezik a születések számával. Egy város adatai azt mutatják, hogy az utóbbi kilenc évben végrehajtott terhességmegszakítások száma alig marad alatta az élveszületéseknek, s az a tendencia, hogy a születések számának csökkenésével emelkedik a terhességmegszakítások száma.

Egyes vélemények szerint, ha Kína továbbra is kitart jelenlegi elképzelése mellett, a fogamzásgátló eszközök folyamatos biztosításával és megfelelően kiképzett szakemberek számának növelésével megvan minden esélye arra, hogy a sterilizációs műtétek és a terhességmegszakítások számának növelése mellett megvalósítsa az „Egy elég” programját. De még ebben az esetben is a zéró népességnövekedés eléréséig a népesség száma becslések szerint több mint 300 millióval növekedne, amelynek oka az ország jelenlegi korösszetétele, ahol is a népesség fele 21 éven aluli.

A fejlődő országok jelentős részében hajtanak végre családtervezési programokat, amelyeknek célja a termékenység csökkentése. Az ismertetett kínai álláspont az egyedüli, eltérően a más országokban ismert népesedési elképzelésektől, amely a népesség növekedésének megállítását úgy képzei, hogy a termékenységet a reprodukciót biztosító szint alá szorítja.

IPPF Medical Bulletin. Vol. 14. No. 6. 1980. December.

Az IPPF Központi Tanácsa határozata alapján megalakult és megtartotta első ülését a Nemzetközi Orvosi Tanácsadó Testület. (International Medical Advisory Panel.) A Testület részben átveszi a megszüntetett Központi Orvosi Bizottság (Central Medical Committee) feladatait, tevékenységével a szervezet munkáját segíti, különös tekintettel a fogamzásgátlás és az ehhez kapcsolódó területek orvosi és egyéb tudományos vonatkozásaira.

A testület elnöke *prof. U. Borell* (Svédország), tagjai *prof. L. Andolsek* (jugoszlávia), *prof. M. F. Fathalla* (Egyiptom), *prof. S. Ratnam* és *prof. R. Shearman* (Ausztrália).

A Testület első ülését 1980 októberében Londonban tartotta meg. Egyéb napirendi pontok mellett, szakértők bevonásával áttekintette a depot medroxy-progesteron acetat-tal (DMPA), mint injektálható fogamzásgátlóval kapcsolatos legújabb tudományos információkat. Többek között foglalkoztak a szernek az endometriumra, cervixre és mammarra kifejtett hatásaival. Megvizsgálták a foetus és az újszülött esetleges veszélyeztetettségének kérdését, valamint a készítmény hatását a tejelválasztásra. Hasonlóan áttekintették a lehetséges metabolikus hatásokkal, a menstruációs ciklus és a fogamzóképeség visszaállásával kapcsolatos eddigi kutatási eredményeket. Mindezek alapján arra a következtetésre jutottak, hogy továbbra is nagy felelősséget jelent a DMPA fogamzásgátlókénti alkalmazása. Kifejtették véleményüket, hogy folytatni kell a szer hatásaival kapcsolatos klinikai és statisztikai vizsgálatokat.

HÍREK

A magyar—finn kétoldalú statisztikai együttműködés keretében 1980. szeptember 7. és 13. között magyar delegáció tartózkodott Helsinkiben. A delegáció vezetője *Barta Barnabás*, a Központi Statisztikai Hivatal elnökhelyettese, tagja *dr. Andorka Rudolf*, statisztikai főtanácsos, a KSH osztályvezetője volt. Ott-tartózkodásuk során tárgyalásokat folytattak *O. I. Niitamoval*, a Finn Központi Statisztikai Hivatal igazgatójával, *A. Leppä* főosztályvezetővel, *H. Salmi* osztályvezetővel, *A. Laihonen*, *H. Ahonen* és *I. Niemi* főelőadókkal, a magyar és a finn időmérleg-felvételek összehasonlításáról, valamint a környezetstatisztika fejlesztésének kérdéseiről. Sor került a rétegződésre és az életkörülményekre vonatkozó felvételek során szerzett módszertani tapasztalatok megtárgyalására is.

A környezetstatisztika kérdéseiről és az életkörülmények vizsgálatával kapcsolatban folytatott megbeszélésekbe bekapcsolódtak *K. Medin* főosztályvezető, *J. Vogel* osztályvezető és *T. Polfeldt* főelőadó, a svéd Központi Statisztikai Hivatal munkatársai is.

Barta Barnabás látogatást tett Helsinki Városi Statisztikai Hivatalában, *Andorka Rudolf* pedig a Helsinki Egyetem Szociológiai Tanszékét és a Pellervo Intézet faluszociológiai csoportját kereste fel.

A magyar delegáció tagjai előadást tartottak a Finn Statisztikai Társaság ülésén a társadalomstatisztikai felvételekkel kapcsolatos kérdésekről.

*

A Berlieni Humboldt Egyetem Demográfiai Tanszéke a demográfiai átmenet elemzése kapcsán felmerülő kérdések megvitatása céljából *Dr. Parviz Khalatbari* tanszékvezető egyetemi tanár irányításával 1980. október 13. és 16. között nemzetközi demográfiai symposiont rendezett. A symposionon *Dr. Nemeskéri János*, a KSH Népeségtudományi Kutató Intézetének tudományos tanácsadója *A korai humán populációk növekedésének tanulmányozása alapján levonható következtetések* címmel, *Valkovics Emil*, a KSH Népeségtudományi Kutató Intézetének tudományos tanácsadója pedig *A demográfiai átmenet elemzésének néhány gyakorlati nehézségéről* címmel előadást tartott. A symposionon elhangzott előadásokat vita követte.

Az MTA Demográfiai Bizottsága üléséről

Az MTA Demográfiai Bizottsága újjáalakulása utáni első ülését 1980. november 12-én tartotta. (A bizottság tagjainak névsorát 1980. évi 4. számunk 415. oldalán közöltük.)

Az ülést *Barta Barnabás*, a Központi Statisztikai Hivatal elnökhelyettese, a bizottság elnöke nyitotta meg. Megköszönte a leköszönő bizottsági tagok eddigi munkáját és az új tagok nevében köszönetet mondott a Magyar Tudományos Akadémiának a bizalomért. Vázolta a bizottság jövőbeni tevékenységét, amelyet úgy foglalt össze, hogy a demográfiával elsősorban társadalmiszociológiai értelemben kell foglalkozni és hogy a népesedési helyzet alakulásával kapcsolatos tényezők megalapozása, termékenység kérdések kidolgozása gyakorlati célok, feladatok megvalósításának vizsgálata kell képezze a bizottság munkáját.

Az ülés napirendje a következő volt:

1. A Demográfiai Bizottság újjáalakulása, megszervezése, munkamódszerei — elnöki bevezető.
2. A Demográfiai Bizottság ötéves munkaterve.
3. A demográfiai tudomány helyzetelemzésének elkészítése — az MTA IX. osztálya határozata és felkérése alapján.

A második napirendi pont vitájában valamennyi jelenlevő bizottsági tag véleményt nyilvánított; az akadályoztatás miatt távollevők közül *Horváth Róbert*, *Schuler Dezső* és *Szabady Egon* tett javaslatokat a kiküldött munkaterv tervezetthez. Az elhangzott vita és a beküldött javaslatok alapján került elfogadásra a bizottság ötéves munkaterve, amely szerint a munka alapjául a népesedéspolitikai határozatok megvalósulásának folyamatos megfigyelése, annak esetleges továbbfejlesztése, a demográfiai folyamatok beható elemzése szolgál. Ennek kapcsán a Demográfiai Bizottság évente rendszeresen három alkalommal tartandó munkaülésein foglalkozik a tudományág helyzetének elemzésével, a különböző intézményekben — elsősorban a Népeségtudományi Kutató Intézetben — folyó munkával, illetve segítséget nyújt az állami szervezetnek a tudományággal kapcsolatos tennivalóik ellátásában (így főleg a középtávú és távlati népgazdasági tervek népesedési vonatkozású kérdéseinek megvalósításában). Egyes speciális témákat a bizottság ezeken a munkaülésein, illetve a téma jellegének és fontosságának megfelelően külön értekezleteken, szimpozionokon, konferenciákon kíván megvitatni. Ez utóbbiak megrendezésébe esetenként más bizottságokat is be kíván vonni. Az 1981—1984. éves időszakban az alábbi témák megvitatása látszik célszerűnek:

I. Tudományszervezési kérdések

1. A demográfiai tudomány helyzete (a IX. osztály elé kerülő helyzetelemzés) — 1981.
2. A Népeségtudományi Kutató Intézet profiljának kialakítása és távlati kutatási terve — 1981.
3. A távlati és középtávú kutatási tervben szereplő demográfiai kutatási témák megvitatása — 1981.
4. A demográfia egyetemi oktatásának helyzete, javaslat postgraduális képzésre — 1982.
5. A demográfiai tudományos fokozatok és a továbbfejlesztés lehetőségei — 1982.
6. A Család- és Nővédelmi Tudományos Társaság és a demográfia kapcsolata — 1982.
7. A Demográfia c. folyóirat szerkesztési elvei — 1983.

II. Módszertani kérdések

1. A népesség-előreszámítások módszereinek továbbfejlesztése — 1981.
2. A gazdasági és társadalmi statisztikán belüli és ezek közötti kapcsolatrendszer problémái (a Statisztikai Bizottság szervezésében) — 1981.
3. Új ELAR minta kialakítása; vizsgálatok távlati terve (a Statisztikai Bizottsággal közösen) — 1982.
4. A társadalmi mobilitás vizsgálatának új módszerei és kutatási irányai (a Szociológiai Bizottsággal közösen) — 1982.
5. Társadalmi réteg- osztálycsoportosítások továbbfejlesztése; változások a foglalkozási osztályozásban (a Szociológiai és Statisztikai Munkatudományi Bizottsággal közösen) — 1983.
6. Gazdaságdemográfiai kutatások helyzete (a Közgazdasági Bizottsággal közösen) — 1983.
7. A népesedéssziszta új rendszere: egységes statisztikai és népességnylvántartási információs rendszer (a Statisztikai Bizottsággal közösen) — 1983.

III. Elemzések, téma-viták

1. Halandóságunk alakulása; jövőbeni távlatok (az Orvosi osztállyal közösen) — 1981.
2. Morbiditás alakulása, új ismeretek az általános morbiditási adatfelvétel alapján (az Orvosi osztállyal közösen) — 1982.
3. Az időskorúak demográfiai helyzete (az öregek nemzetközi évéhez kapcsolódóan) — 1982.
4. Az elmúlt 25 év népességfejlődésének tanúságai — 1982.
5. A családnagyság kialakulásának tényezői (anyagi, kulturális, lakás, erkölcsi); népesedéspolitikai megfontolások — 1982.
6. Új vonások a házasodásban, házasságmegszűnésben, családalakulásban (a Szociológiai és Jogi Bizottsággal közösen) — 1983.
7. Nemzetiség — anyanyelv — nemzetiségi kulturális igények (a Nemzetiségi Bizottsággal közösen) — 1983.
8. Az élve-, halvaszületések, koraszülöttség, magzati fejlődés problémája (az Orvosi osztállyal közösen) — 1983.
9. A XIX. század magyar népesedése (új eredmények a demográfiai „változás” kialakulásáról), (a Történelmi osztállyal közösen) — 1984.
10. A népesség területi megoszlásának változásai — 1984.

A *harmadik napirendi ponttal* kapcsolatban a bizottság tudomásul vette a demográfiai tudomány helyzetelemzése 1981. évi végrehajtásának feladatát és felkérte a bizottság elnökét, alelnökét és titkárát, hogy a helyzetelemzés első tervezetét terjessze a bizottság elé.

Az ülés az elnöklő *Barta Barnabás* zárszavával fejeződött be.

*

A kubai és a magyar Statisztikai Hivatal között a népszámlálással összefüggő módszertani kérdések, a teljes program, az alkalmazott nomenklatúrák és a feldolgozási tervek vonatkozásában már több mint egy évtizedes együttműködés alakult ki.

A kétoldalú együttműködés keretében *Maximien Gancedo* a kubai népszámlálás főosztályvezetője 1980 májusában Budapesten tanulmányozta a magyar népszámlálást. Tájékozódott a programról, a felvételi tapasztalatokról és egyes témakörökben annak lehetőségéről, hogy hogyan lehetne Kubában a magyar gyakorlatban alkalmazott módszerek egy részét alkalmazni.

E gondolat jegyében a két Hivatal közötti megállapodás alapján — az Egyesült Nemzetek Fejlesztési programjában biztosított költségek terhére —

Dr. Kepecs József 1980. október 16-tól november 20-ig konzultánsként dolgozott a kubai Statisztikai Hivatal népszámlálás részlegénél. Munkája keretében áttekintette a kubai népszámlálás felvételi és közlési programját, javaslatokat és észrevételeket tett a tervezett program és az alkalmazott metodika tárgyában. Feladatának megfelelően a népszámlálási kérdőívek, az alkalmazott segédletek, a népszámlálási minták formai tervezése, az utóellenőrzés és mintakiválasztás, a közlési terv, a tervezett reprezentációs minta alapján készített publikáció, a háztartás- és családstatistika témaköreiben fejtette ki tevékenységét.

Kubában 1981 szeptemberében fognak népszámlálást tartani. A felvétel során lakás, személyi és háztartási összeírásra kerül sor. A program előzetes tervezete és az alkalmazott módszertan megfelel az ENSZ és a KGST ajánlásainak.

A felvételi program, az alkalmazott eljárások egyaránt azt jelzik, hogy Kuba 1981-ben egy korszerű népszámlálást kíván tartani, melynek adatait — nemzetközi összehasonlításban is — jól lehet majd illeszteni a többi ország publikált eredményeihez.

*

A WHO Statisztikai Főosztályának felkérésére 1980. november 17—21. között konzultációkat folytatott Genfben *dr. Vukovich György*, a KSH főosztályvezetője az egészségügyi és a környezeti statisztika együttes tervezésének lehetőségeiről. Az Információs Osztály vezetője, *dr. H. Hansluwka*n kívül megbeszéléseket folytatott *Dr. Yumurával*, a Statisztikai Főosztály vezetőjével, *dr. Ozolins-szal*, a Környezeti Főosztály vezetőjével, valamint a WHO több más munkatársával is.

*

Az egészségügyi miniszter 1981. február 1-vel *dr. Molnár Lászlót* a KSH Népeségtudományi Kutató Intézet igazgatóját a Semmelweis Orvostudományi Egyetemre egyetemi tanárnak kinevezte, ugyanakkor a Központi Statisztikai Hivatal elnöke felmentette az Intézet igazgatói teendőinek ellátása alól. Mint a szociológia professzorának feladatkörébe tartozik a szociológiai (orvosi és egészségügyi szociológiai) előadások tartása az egyetemen, az oktatás irányítása, a demográfiai alapokon nyugvó szociológiai kutatások kifejlesztése, egészségügyi, társadalom-orvostani témakörökben.

*

A Központi Statisztikai Hivatal elnöke *Monigl István* igazgatóhelyettes 1981. február 1-i hatállyal megbízta a KSH Népeségtudományi Kutató Intézet vezetésével.

ИЗВЕСТИЯ

В рамках венгерско—финского двухстороннего статистического сотрудничества венгерская делегация была в г. Гельсинки с 7 по 13 сентября 1980 г. Руководителем делегации был заместитель председателя Центрального статистического управления ВНР *Барнабаш Барта* и членом — главный статистический советник, начальник отдела ЦСУ *д-р Рудольф Андорка*. При своем пребывании в Гельсинки они вели переговоры с директором Финского статистического управления — *О. И. Ништамо*, с начальником главотдела *А. Леппэ*, начальником отдела *Г. Сальми*, главными референтами *А. Лаугонен*, *Г. Агонен* и *И. Ниemi* о сопоставлении венгерского и финского обследований бюджета времени, а также о вопросах развития статистики окружающей среды. Они обсудили и методологический опыт, накопленный при обследованиях по стратификации и условиям жизни.

В переговорах о вопросах статистики окружающей среды и об обследовании условий жизни участвовали начальник главотдела *К. Медин*, начальник отдела *Й. Фогел* и главный референт *Т. Полфелдт*, а также сотрудники шведского Центрального статистического управления.

Барнабаш Барта посетил Городское статистическое управление Гельсинки, а *Рудольф Андорка* — Кафедру социологии Университета Гельсинки и Группу сельской социологии Института им. Пеллерво.

Члены венгерской делегации читали доклад на заседании Финского статистического общества о вопросах, связанных с обследованиями социальной статистики.

*

С 13 по 16 октября 1980 г. Кафедра демографии Берлинского университета им. Гумбольдта организовала международный демографический симпозиум под руководством заведующего кафедрой *д-ра Парвиз Калатбари* для обсуждения вопросов, связанных с анализом демографического перехода. На симпозиуме научный советник Исследовательского института по демографии ЦСУ ВНР *д-р Янош Немешкери* читал доклад «*Выводы изучения роста ранних человеческих популяций*» и научный советник Исследовательского института по демографии ЦСУ ВНР *Эмил Валькович* — доклад «*О некоторых практических трудностях анализа демографического перехода*». За докладами симпозиума следовала дискуссия.

*

О заседании Демографической комиссии Венгерской академии наук

После своего возобновления Демографическая комиссия Венгерской академии наук организовала свое первое заседание 12 ноября 1980 г. (Именной список членов Комиссии был изложен на странице № 4 1980 г. нашего журнала).

Заместитель председателя Центрального статистического управления ВНР, председатель Комиссии *Барнабаш Барта* открыл заседание. Он поблагодарил отказывающихся членов Комиссии за проведенную до сих пор работу и от имени новых членов он выразил свою благодарность Венгерской академии наук за доверие. Он изложил будущую деятельность

Комиссии подытоживая, что нужно заниматься демографией в первую очередь в общественно-социологическом смысле и что обоснование связанных с динамикой демографического положения факторов, разработка вопросов плодovitости, исследование осуществления практических целей и задач должны представлять собой работу Комиссии.

Повестка дня заседания была следующая:

1. Возобновление, организация, методы работы Демографической комиссии — вступительные слова председателя.
2. Пятилетний рабочий план Демографической комиссии.
3. Составление анализа положения демографической науки — на основе решения и приглашения IX-го отделения Венгерской академии наук.

При дискуссии пункта 1 повестки дня все присутствующие члены Комиссии высказали свое мнение; из отсутствующих по причине задержки Роберт Горват, Демжэ Шулер и Эгон Сабади представили предложения по разосланному проекту рабочего плана. На основе проведенной дискуссии и представленных предложений пятилетний рабочий план Комиссии был принят, согласно которому основной работы служат непрерывное наблюдение осуществления решений политики народонаселения, его возможное усовершенствование, подробный анализ демографических процессов. В связи с этим на своих рабочих заседаниях, состоявшихся регулярно три раза в год Демографическая комиссия занимается анализом положения дисциплины, проводимыми в разных учреждениях — в первую очередь в Исследовательском институте по демографии — работами и оказывает помощь государственным органам в выполнении связанных с дисциплиной задач (так главным образом в осуществлении демографических вопросов среднесрочных и перспективных планов народного хозяйства). Комиссия желает обсуждать некоторые специальные вопросы на этих рабочих заседаниях или в соответствии с характером и важностью темы — на отдельных совещаниях, симпозиумах, конференциях. В некоторых случаях она хочет включить и прочие комиссии в организацию этих последних совещаний. В период 1981—1984 гг. считается целесообразным обсудить следующие темы:

I. Вопросы организаций научных исследований

1. Положение демографической науки (анализ положения, представляемый IX-ому отделению) — 1981 г.
2. Создание профиля Исследовательского института по демографии и его перспективный план исследований — 1981 г.
3. Обсуждение тем демографических исследований, предусмотренных перспективным и среднесрочными планами исследований — 1981 г.
4. Положение преподавания демографии в университетах, предложение по повышению квалификации после окончания университета — 1982 г.
5. Демографические научные степени и возможности усовершенствования — 1982 г.
6. Связь между Научным обществом по охране семей и женщин и демографией — 1982 г.
7. Принципы редактирования журнала Демография — 1983 г.

II. Методологические вопросы

1. Усовершенствование методов прогнозов населения — 1981 г.
2. Проблемы системы связей в пределах экономической и социальной статистики и между ними (в организации Статистической комиссии) — 1981 г.
3. Создание нового образца ЭЛАР*; перспективный план исследований (совместно с Статистической комиссией) — 1982 г.

4. Новые методы изучения социальной мобильности и направления ее исследования (совместно с Социологической комиссией) — 1982 г.
5. Усовершенствование группировок по общественным слоям и классам; изменения в классификации занятий (совместно с Научной комиссией по социологии и статистике) — 1983 г.
6. Положение экономико-демографических исследований (совместно с Экономической комиссией) — 1983 г.
7. Новая система статистики народонаселения: единая система статистической информации и информации регистрации населения (совместно с Статистической комиссией) — 1983 г.

III. Анализы, дискуссии тем

1. Динамика смертности в Венгрии; будущие перспективы (совместно с Медицинским отделением) — 1981 г.
2. Динамика заболеваемости, новые знания на основе общего обследования заболеваемости (совместно с Медицинским отделением) — 1982 г.
3. Демографическое положение пожилых лиц (в связи с международным годом старых) — 1982 г.
4. Уроки развития населения за последние 25 лет — 1982 г.
5. Факторы (материальные, культурные, жилищные, моральные) формирования величины семьи; соображения политики народонаселения — 1982 г.
6. Новые черты в заключении брака, расторжении брака, формировании семьи (совместно с Социологической и Юридической комиссиями) — 1983 г.
7. Национальность — родной язык — культурные требования национальностей (совместно с Комиссией по национальностям) — 1983 г.
8. Живорождения — мертворождения, преждевременные рождения, проблема внутриутробного развития (совместно с Медицинским отделением) — 1983 г.
9. Венгерские демографические процессы XIX-го века (новые результаты о формировании демографического «изменения», (совместно с Историческим отделением) — 1984 г.
10. Изменения территориального распределения населения — 1984 г.

В связи с пунктом 3 повестки дня Комиссия приняла к сведению задачу проведения в 1981 г. анализа положения демографической науки и попросила председателя, вице-председателя и секретаря Комиссии представить первый проект анализа положения для Комиссии.

Заседание было закрыто председателем — *Барнабашом Бартой*.

*

Между Статистическими управлениями Кюбы и Венгрии развертывалось сотрудничество больше десяти лет в отношении связанных с переписью населения методологических вопросов, полной программы, применяемых номенклатур и планов обработки.

В рамках двухстороннего сотрудничества начальник главотдела переписи населения Кюбы *Максимиен Ганседо* изучал венгерскую перепись населения в г. Будапеште в мае 1980 г. Он информировался о программе, накопленном при сборе данных опыте и по отдельным темам о возможности применения в Кюбе части использованных на основе венгерской практики методов.

В соответствии с этой мыслью, на основе заключенного между двумя управлениями соглашения — за счет расходов, предусмотренных в Программе по развитию ООН — *д-р Йозеф Кепеч* работал как консультант в секторе переписи населения Статистического управления Кюбы с 16

октября по 20 ноября 1980 г. В рамках своей работы он изучал программу сбора данных и публикации кубинской переписи населения, представил предложения и сделал замечания в отношении планированной программы и применимой методики. В соответствии со своей задачей он развертывал свою деятельность в области формального планирования вопросников переписи населения, применяемых вспомогательных средств, форм переписи населения, дополнительного контроля и выборки, плана публикации, составленной на основе планированного представительного образца публикации, статистики домашних хозяйств и семей.

В Кубе перепись населения состоится в сентябре 1981 г., при которой будет перепись квартир, лиц и домашних хозяйств. Проект программы и применяемая методология соответствуют рекомендациям ООН и СЭВ.

Программа сбора данных и применяемые методы одинаково показывают, что в 1981 г. Куба желает проводить современную перепись населения, данные которой — также и в международном сопоставлении — можно будет хорошо приспособлять к изданным результатам прочих стран.

*

По приглашению Статистического главотдела Всемирной организации здравоохранения начальник главотдела ЦСУ ВНР — *д-р Дьэрдь Вукович* вел консультацию о возможностях совместного планирования санитарной статистики и статистики окружающей среды. Кроме начальника Отдела по распространению статистической информации — *д-ра Г. Ганслука*, он вел переговоры с начальником Статистического главотдела — *д-ром Юмура*, начальником Отдела окружающей среды — *д-ром Озолинс*, а также с многими прочими сотрудниками ВОЗ.

*

С силой от 1 февраля 1981 г. Министр здравоохранения назначил директора Исследовательского института по демографии ЦСУ ВНР — *д-ра Ласло Мольнара* профессором Университета медицинских наук им. Семелвейса, причем Председатель Центрального статистического управления освободила его от должности директора Института. Как профессор социологии в круг его задач входят читать лекции по социологии (медицинской и санитарной социологии) в университете, руководить преподаванием, развертывать социологические исследования на демографических основах по санитарным, социально-медицинским темам.

*

Председатель Центрального статистического управления ВНР назначила заместителя директора *Иштвана Монигла* директором Исследовательского института по демографии ЦСУ ВНР с силой от 1 февраля 1981 г.

NEWS

Within the framework of the Hungarian—Finnish bilateral statistical co-operation a Hungarian delegation was in Helsinki from 7 to 13 September 1980. The head of the delegation was *Barnabás Barta*, Deputy-President of the Hungarian Central Statistical Office and its member was *Dr. Rudolf Andorka*, statistical Chief-Counsellor, Head of Section of the HCSO. During their stay in Helsinki they had discussions with *O. I. Niitamo*, Director of the Finnish Central Statistical Office, *A. Leppä*, Head of Department, *H. Salmi*, Head of Section, *A. Laihonen*, *H. Ahonen* and *I. Niemi*, Chief Officials on the comparison of the Hungarian and Finnish time-budget surveys as well as on the questions of the development of environmental statistics. They also spoke of the methodological experiences gained at the surveys of stratification and life conditions.

K. Medin, Head of Department, *J. Vogel*, Head of Section and *T. Polfeldt*, Chief Official as well as the collaborators of the Swedish Central Statistical Office participated in the discussions concerning the questions of environmental statistics and the study of life conditions.

Barnabás Barta paid a visit to the Helsinki Municipal Statistical Office and Helsinki University and the Group of Rural Sociology of the Pellervo Institute.

The members of the Hungarian delegation read a paper on the questions related to the social statistical surveys at the meeting of the Finnish Statistical Society.

*

From 13 to 16 October 1980 the Demographic Department of the Berlin Humboldt University held an international demographic symposium under the direction of *Dr. Parviz Khalatbari*, Head of Department to discuss the questions arising at the analysis of the demographic transition. At the symposium *Dr. János Nemeskéri*, Scientific Consultant of the Demographic Research Institute of the Hungarian Central Statistical Office read a paper under the title „*Conclusions to be drawn on basis of the study of the growth of early human populations*” and *Emil Valkovics*, Scientific Consultant of the Demographic Research Institute of the HCSO a paper untitled „*On some practical difficulties of the analysis of the demographic transition*”. The papers read at the symposium were followed by a discussion.

*

*On the meeting of the Demographic Committee
of the Hungarian Academy of Sciences*

After its reorganization the Demographic Committee of the Hungarian Academy of Sciences held its first meeting on the 12th November 1980. (The list of the members of the Committee can be found on page of No. 4/1980 of our journal.)

Barnabás Barta, Deputy-President of the Hungarian Central Statistical Office, President of the Committee opened the meeting. He thanked the abdicating members of the Committee for their work done till now, and on behalf of the new members he expressed his gratitude to the Hungarian

Academy of Sciences for the confidence. He outlined the future activity of the Committee summarizing that demography should be dealt with first of all in a social and sociological sense and the work of the Committee should consist of the foundation of the factors related to the population situation, the elaboration of fertility questions, the study of realization of practical aims, tasks.

The agenda of the meeting was as follows:

1. Reorganization, organization, working methods of the Demographic Committee — introduction of the President.
2. The five-year working plan of the Demographic Committee.
3. Preparation of the analysis of the situation of the demographic science — on basis of the decision and invitation of section IX of the Hungarian Academy of Sciences.

In the discussion of item 2 of the agenda all the present committee members uttered a view; of the members who were unable to be present *Róbert Horváth*, *Dezső Schuler* and *Egon Szabady* made proposals concerning the draft of the working plan sent out. On basis of the discussion and the suggestions submitted the five-year working plan of the Committee was adopted according to which the continuous observation of the realization of the population policy decisions, its possible development and the thorough analysis of the demographic processes form the basis of the work. So at its working meetings held regularly three times a year the Demographic Committee deals with the analysis of the situation of the discipline, the work of different institutions — first of all of the Demographic Research Institute — and helps the state organs to perform their tasks related to the discipline (so first of all to realize the demographic questions of the middle-range and long-range national economic plans). The Committee wants to discuss some special subjects at these working meetings or in conformity with the character and importance of the subject at special meetings, symposia, conferences. From time to time it wants to include also other committees in the organization of these latter meetings. For the 1981—1984 period the discussion of the following subjects seems to be expedient:

I. Questions of the organization of research

1. Situation of the demographic science (analysis of situation to be submitted to section IX) — 1981.
2. Development of the profile of the Demographic Research Institute and its long-range research plan — 1981.
3. Discussion of the subjects of demographic research included in the long-range and middle-range research plans — 1981.
4. Situation of the teaching of demography at universities, proposal concerning post-gradual training — 1982.
5. Demographic scientific degrees and possibilities of the further development — 1982.
6. Interrelation between the Scientific Society for Family- and Women's Welfare and demography — 1982.
7. Principles of editing the journal *Demográfia* — 1983.

II. Methodological questions

1. Further development of the methods of population projections — 1981.
2. Problems of the relation system within and between economic and social statistics (organized by the Statistical Committee) — 1981.
3. Development of a new ELAR* sample; long-range plan of studies (jointly with the Statistical Committee) — 1982.

* ELAR = Standard Population Survey System.

4. New methods and research directions of the study of social mobility (jointly with the Sociological Committee) — 1982.
5. Further development of the groupings by social strata and classes; changes in the classification of occupation (jointly with the Sociological and Statistical Committees) — 1983.
6. Situation of research in economic demography (jointly with the Economic Committee) — 1983.
7. New system of population statistics: uniform system of statistical and population registration information (jointly with the Statistical Committee) — 1983.

III. Analyses, discussions of subjects

1. Development of the Hungarian mortality; prospects for the future (jointly with the Medical Section) — 1981.
2. Development of morbidity, new knowledge on basis of the general morbidity survey (jointly with the Medical Section) — 1982.
3. Demographic situation of old persons (related to the international year of the elderly) — 1982.
4. Lessons of the population development of the last 25 years — 1982.
5. Factors of the development of the family size (material, cultural, housing-, moral factors); population policy considerations — 1982.
6. New features in marrying, ceasing marriage and family formation (jointly with the Sociological and Law Committees) — 1983.
7. Nationality — native language — cultural requirements of nationalities (jointly with the Nationality Committee) — 1983.
8. Live births — stillbirth, premature births, problem of foetal development (jointly with the Medical Section) — 1983.
9. Hungarian population processes of the 19th century (new results on the development of the demographic „change”), (jointly with the Historical Section) — 1984.
10. Changes in the regional distribution of population — 1984.

In respect of *item 3 of the agenda* the Committee took notice of the task of carrying out the analysis of the situation of the demographic science in 1981 and requested the President, Vice-President and Secretary of the Committee to submit the first draft of the analysis of situation to the Committee.

The meeting was closed by its chairman *Barnabás Barta*.

*

There has been a co-operation for over ten years between the Statistical Offices of Cuba and Hungary in the field of methodological questions, complete programme, applied nomenclatures and designs of processing relating to the population census.

Within the framework of the bilateral co-operation *Maximien Cancedo*, Head of Population Census Department of Cuba studied the Hungarian population census in Budapest in May 1980. He inquired about the programme, the experiences gained during data collection and in some topics about the possibility of applying in Cuba a part of the methods used in the Hungarian practice.

Following this idea, on basis of the agreement between the two Offices — at the expense of the UN Development Programme — *Dr. József Kepecs* worked as a consultant at the Population Census Sector of the Cuban Statistical Office from 16 October to 20 November 1980. Within the framework of his work he studied the data collection- and publication programme of the Cuban population census, made proposals and remarks concerning the planned programme and the methodics applied. In conformity with his task he

worked on the formal drafting of population census questionnaires, work-helpers used, population census forms, supplementary control and sampling, plan of publishing, publication prepared on basis of the planned representative sample as well as on the topics of household- and family statistics.

In Cuba a population census will take place in September 1981 in the course of which there will be an enumeration of dwellings, persons and households. The preliminary draft of the programme and the methodology used correspond to the recommendations of the UN and the CMEA.

The programme of data collection and the methods used show equally that in 1981 Cuba wants to carry out a modern population census the data of which — also in an international comparison — can be well adapted to the results published by the other countries.

*

At the invitation of the WHO Statistical Division *Dr. György Vukovich*, Head of Department of the Hungarian Central Statistical Office held consultations on the possibilities of the joint planning of health- and environmental statistics in Geneva from 17 to 21 November 1980. Beside *Dr. H. Hansluwka*, Head of the Section of Dissemination of Statistical Information he also talked to *Dr. Yumura*, Head of the Statistical Division, *Dr. Ozolins*, Head of the Environmental Section as well as to some other collaborators of the WHO.

*

With effect from 1 February 1981 the Minister of Health appointed *Dr. László Molnár*, Director of the Demographic Research Institute of the Hungarian Central Statistical Office to a professorship at the Semmelweis Medical University, at the same time the President of the Hungarian Central Statistical Office released him from the post of Director of the Institute. As a professor of sociology his tasks are to deliver lectures in sociology (medical and sanitary sociology) at the university, to direct teaching, to develop sociological research on basis of demography in the fields of health and social medicine.

*

With effect from 1 February 1981 the President of the Hungarian Central Statistical Office nominated *István Monigl*, Deputy-Director to the post of Director of the Demographic Research Institute of the Hungarian Central Statistical Office.

A NÉPESSÉGTUDOMÁNYI KUTATÓ INTÉZET
KÖZLEMÉNYEI

A Népeségtudományi Kutató Intézet közleményei sorozatban eddig az alábbi kötetek jelentek meg:

1. Magyarország megyénkénti népességének várható alakulása, 1960. I. — 1980. I. között, 1963/1.
2. A nyugdíjasok helyzete, 1963/2.
3. A korbevallás megbízhatóságának vizsgálatai az 1960. évi népszámlálásnál, 1964/1.
4. Magyarország népességének demográfiai jellemzői régióként, 1965/1.
5. A válások okai, 1965/2.
6. A budapesti nyugdíjasok helyzete és problémái, 1965/3.
7. A társadalmi átrétegződés és demográfiai hatása, I. Budapesten és a városokban, 1965/4.
8. A népesség foglalkozásának változása 1960—1963 között, 1965/5.
9. Vizsgálatok a népesség területi eloszlásának alakulásáról Magyarországon. 1900—1960, 1966/1.
10. Lakásdemográfiai adatok, 1966/2.
11. A szociális intézetek és gondozottaik helyzete, 1966/3.
12. Magyarország népességének területi előreszámítása, 1966/4.
13. A magyar leiró statisztika fejlődése, 1966/5.
14. Termékenységi adatok, 1966/6.
15. A demográfiai tényezők hatása a művelődésre, 1967/1.
16. Iskolai végzettség és szakképzettség, 1967/2.
17. Magyarország népességének gazdasági korfái, 1967/3.
18. Nemzetiségek demográfiai sajátosságai Baranya megyében, 1968/1.
19. Magyarország népességének előreszámítása, 1966—2001, 1968/2.
20. A magyar történeti demográfia a II. világháború után, 1968/3, *(angol nyelven)*.
21. Történeti demográfiai kollokvium. Budapest, 1965, 1968/4, *(francia, angol és német nyelven)*.
22. Demográfiai jellemzők a települések nagyságcsoportja szerint, 1900—1960, 1968/5.
23. A Központi Statisztikai Hivatal Népeségtudományi Kutató Intézetének évkönyve, 1963—1968, 1968/6, *(magyar és angol nyelven)*.
24. Alkoholizmus, 1968/7.
25. Gyermekgondozási segély, 1969/1.
26. Kutatási módszerek a termékenység és a családtervezés vizsgálatára: Magyar tapasztalatok, 1969/2, *(angol nyelven)*.
27. Családtervezés Magyarországon. Az 1966. évi termékenységi és családtervezési vizsgálat (TCS) fontosabb adatai, 1970/1.
28. Gyermekgondozási segély, 1970/2.
29. 1966. évben egyetemi (főiskolai) felvételre jelentkezők demográfiai és testfejlétségi vizsgálata, 1970/3.
30. Társadalmi átrétegződés és demográfiai hatásai. II. Magyarországon, 1970/4.
31. Családtervezés Magyarországon. Az 1966. évi termékenységi és családtervezési vizsgálat (TCS) fontosabb adatai, 1970/1, *(angol nyelven)*.

32. A IX. Biológiai Vándorgyűlésen elhangzott előadások tartalmi kivonatai. Budapest, 1970. május 6—8., 1970/6, *(angol nyelven)*.
33. Magyarország népességének 1957 óta történt belföldi vándorlásának vizsgálata néhány szempontból, 1971/1, *(angol nyelven)*.
34. Magyarország halandósági táblái 1900/01-től 1967/68-ig, 1971/2.
35. Népesedéspolitika Magyarországon, 1972/1.
36. Magyarország népességének előreszámítása (1972—2001), 1973/1.
37. Nemzetiségek demográfiai sajátosságai Baranya megyében. II., 1973/2.
38. Magyarország népessége, 1974/1, *(angol nyelven)*.
39. A budapesti alkoholisták és leszármazottaik biodemográfiai vizsgálata (Első szakasz) (Előzetes jelentés), 1974/2.
40. Kriminálitási táblák, 1974/3.
41. A gazdasági korfák módszertani apparátusának felhasználása optimális stabil népességének meghatározására, 1974/4.
42. A társadalmi térbeliség néhány elméleti és gyakorlati problémája, 1975/1.
43. Népeségi kérdésekkel kapcsolatos közvéleménykutatás, 1976/1.
44. Budapesti öngyilkosok vizsgálata 1972, 1976/2.
45. Az 1—60 hónapos budapesti gyermekek testi fejlettsége, szociodemográfiai és morbiditási viszonyai (Előzetes jelentés), 1977/1.
46. A fiatal gyermekes özvegy nők helyzete, 1979/1.
47. A 16—29 éves fiatalok különböző gazdasági aktivitású csoportjainak helyzetét jellemző adatok, 1979/2.
48. A gyermekvállalásról és a népesedéspolitikáról alkotott vélemények több gyermeket gondozó anyák körében, 1980/1.
49. Magyarország népessége 1980—2021, 1980/2.

ПУБЛИКАЦИИ ИССЛЕДОВАТЕЛЬНОГО ИНСТИТУТА ПО ДЕМОГРАФИИ ЦСУ

В серии сообщений Исследовательского института по демографии до настоящего времени вышли следующие тома:

1. Ожидаемая динамика населения комитатов Венгрии между 1. 1960 и 1980 г. 1963/1.
2. Положение пенсионеров. 1963/2.
3. Исследования относительно достоверности ответов о возрасте при переписи населения 1960 года. 1964/1.
4. Демографические характеристики народонаселения Венгрии по регионам 1965/1.
5. Причины разводов. 1965/2.
6. Положение и проблемы Будапештских пенсионеров. 1965/3.
7. Общественная рестратификация и ее демографические последствия, в Будапеште и в других городах. 1965/4.
8. Изменения в занятиях населения в период между 1960 и 1963 гг., 1965/5.
9. Исследования в области динамики территориального распределения населения в Венгрии. 1900—1960. 1966/1.
10. Жилищно-демографические данные. 1966/2.
11. Положение социальных учреждений и лиц, проживающих в них. 1966/3.
12. Территориальный прогноз населения Венгрии. 1966/4.
13. Развитие венгерского направления описательной статистики. 1966/5.
14. Данные о плодovitости. 1966/6.
15. Влияние демографических факторов на образование. 1967/1.
16. Школьное образование — профессиональное образование. 1967/2.
17. Экономические возрастные пирамиды населения Венгрии. 1967/3.
18. Демографические особенности национальностей в комитате Баранья. 1968/1.
19. Перспективы развития населения Венгрии, 1966—2001. 1968/2.

20. Венгерская историческая демография после второй мировой войны. 1968/3. (На английском языке.)
21. Сопоставление по исторической демографии. Будапешт. 1965. 1968/4. (На французском, английском и немецком языках.)
22. Демографические характеристики поселений по их величине, 1900—1960г. 1968/5.
23. Ежегодник Исследовательского Института по демографии ЦСУ ВНР, 1963—1968 гг. 1968/6. (На венгерском и английском языках.)
24. Алкоголизм. 1968/7.
25. Пособие по воспитанию детей. 1969/1.
26. Методы исследования плодовитости и семейного планирования: Венгерский опыт. 1969/2. (На английском языке.)
27. Планирование семьи в Венгрии. Важнейшие данные исследования по фертильности и семейному планированию (ТЧ) 1966 года.
28. Пособие по воспитанию детей. 1970/2.
29. Исследование демографических характеристик и характеристик физического развития желавших поступить в университет (ВУЗ) в 1966 году. 1970/3.
30. Общественная рестратификация и ее демографические последствия в Венгрии. 1970/4.
31. Планирование семьи в Венгрии. Важнейшие результаты исследования по фертильности и планированию семьи. (ТЧ) 1966 года. 1970/5. (На английском языке.)
32. Резюме лекций, прочитанных на X Биологической выездной сессии. Будапешт, 6—8 мая 1970 г. 1970/6. (На английском языке.)
33. Несколько аспектов исследования внутренней миграции населения в Венгрии с 1975 года. 1971/1. (На английском языке.)
34. Таблицы смертности населения Венгрии с 1900/01 г.—по 1967/68 гг. 1971/2.
35. Политика народонаселения в Венгрии. 1972/1.
36. Прогнозы населения Венгрии. (1972—2001) 1973/1.
37. Демографические особенности национальностей в комитате Баранья. 1973/2.
38. Население Венгрии. 1974/1. (На английском языке.)
39. Биодемографическое исследование будапештских алкоголиков и их потомства. (Первая фаза). (Предварительный доклад.) 1972/2.
40. Таблицы криминальности. 1974/3.
41. Использование методологического аппарата возрастных пирамид экономических событий для определения оптимальных стабильных населений. 1974/4.
42. Несколько теоретических и практических проблем общественной пространственности. 1975/1.
43. Исследование общественного мнения о демографических вопросах. 1976/1.
44. Исследование самоубийц города Будапешта, 1972 г. 1976/2.
45. Физическое развитие, социально-демографические условия и условия заболеваемости Будапештских детей в возрасте 1—60 месяцев (Предварительный отчет) 1977/1.
46. Положение молодых вдовьих женщин с детьми 1979/1.
47. Данные характеризующие положение молодых в возрасте 16—29 лет, с различной экономической активностью. 1979/2.
48. Мнения о ребенке и политике народонаселения у женщин, воспитывающих несколько детей, 1980/1.
49. Численность населения Венгрии 1980—2021, 1980/2.

PUBLICATIONS OF THE DEMOGRAPHIC RESEARCH INSTITUTE

In the series of the Publications of the Demographic Research Institute the following volumes have been published:

1. Population Projections for Hungary by Counties between January 1, 1960. and January 1, 1980. 1963/1.
2. The Situation of Pensioners, 1963/2.
3. Investigation on the Reliability of Age-Admissions in the Population Census of 1960. 1964/1.
4. Demographic Characteristics of the Population in Hungary by Regions, 1965/1.
5. Causes of Divorces, 1965/2.
6. Situation and Problems of the Pensioners of Budapest, 1965/3.
7. Social Mobility and its Demographic Effects in Budapest and in the Towns I, 1965/4.
8. Change in Occupation of the Population between 1960 and 1963. 1965/5.
9. A Study on the Regional Distribution of Hungary's Population 1900—1960. 1966/1.
10. Housing-Demographic Data, 1966/2.
11. Situation of Social Institutes and Their Dependants, 1966/3.
12. Regional Projections of the Population of Hungary, 1966/4.
13. The Development of the Hungarian Descriptive Statistics, 1966/5.
14. Fertility Data 1966/6.
15. The Impact of Demographic Factors on Culture, 1967/1.
16. School Qualification and Professional Training, 1967/2.
17. The Economic Age-Pyramids of Hungary's Population, 1967/3.
18. The Demographic Characteristics of the Nationalities of the County of Baranya, 1968/1.
19. Population Projection for Hungary, 1966—2001. 1968/2.
20. Hungarian Historical Demography after World War II. 1968/3. (*In English*)
21. Colloquium on Historical Demography. Budapest, 1965 1968/4. (*In French, English and German*)
22. Demographic Characteristics by Size of Settlements, 1900—1960. 1968/5.
23. Annals of the Demographic Research Institute of the Central Statistical Office, 1963—1966. 1968/6. (*In Hungarian and English*)
24. Alcoholism, 1968/7.
25. Allowance for Child's Care, 1969/1.
26. Survey Techniques in Fertility and Family Planning Research: Experience in Hungary, 1969/2. (*In English*)
27. Family Planning in Hungary. Main Results of the TCS-66 Study, 1970/1.
28. Allowance for Child's Care, 1970/2.
29. Demographic and Physical-Developmental Study of Those Who Applied for Admission to Universities (Higher Schools) in 1966. 1970/3.
30. Social Mobility and its Demographic Effects in Hungary. II. 1970/4.
31. Family Planning in Hungary. Main Results of the 1966 Fertility and Family Planning (TCS) Study, 1970/5. (*In English*)
32. Abstracts of the Lectures Delivered at the 9th Hungarian Congress of Biology. Budapest, 6—7—8 May, 1970/6. (*In English*)
33. Some Aspects of the Internal Migration of Population in Hungary since 1957. 1971/1. (*In English*)
34. Life tables of Hungary from 1900/01 to 1967/68. 1971/72.
35. Population Policy in Hungary, 1972/1.
36. Population Projections of Hungary. (1972—2001). 1973/1.
37. The Demographic Characteristics of the Nationalities of the County of Baranya. II. 1973/2.
38. The Population of Hungary, 1974/1.
39. Biodemographic Study of the Budapest Alcoholics and Their Descendants (First stage.) (Preliminary report) 1974/2.

40. Criminality Tables, 1974/3.
41. Use of the Methodological Apparatus of Economic Age-Pyramids for the Determination of Optimum Stable Populations, 1974/4.
42. Some Theoretical and Practical Problems of Social Spatiality, 1975/1.
43. Public Opinion Survey Concerning Demographic Questions, 1976/1.
44. A Survey on Suicides in Budapest 1972. 1976/2.
45. Physical Development, Socio-Demographic and Morbidity Conditions of Children Aged 1—60 Months in Budapest (Preliminary report) 1977/1.
46. The Situation of Young Widowed Mothers, 1979/1.
47. Situation of Groups of Young People Aged 16—29 Years by Their Various Economic Activity, 1979/2.
48. Opinions on Undertaking Children and on Population Policy Among Mothers Caring Two or More Children, 1980/1.
49. Population of Hungary 1980—2021, 1980/2.